

§ 412 Svar på remiss om lokal och regional klimatomställning

KS22.779

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar anta yttrandet som sitt eget, med nedan två justeringar:

1. Meningen "*Lerums kommun är ändå positiv till förslaget att utreda klimatlagens eventuella utökade omfattning*" i första stycket på sida 3 stryks.
2. en ny mening infogas i slutet på sista stycket på sida 3 (Förslag 5): "*Lerums kommun vill också uppmärksamma utmaningar som kan uppstå i arbetet med att bygga och underhålla hållbara lokala elnät för framtidens eldistribution - kommunen ser att detta är en viktig aspekt att bevaka i det fortsatta arbetet.*"

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Länsstyrelsen Uppsala har översänt en remiss gällande förslag lokal och regional klimatomställning – underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023. Remissen inkom 15 september 2022 och sista svarsdatum är 15 december 2022. Förvaltningen begärde förlängd svarstid till 19 december. Begäran antogs.

Om förslaget

Lerums kommun har tagit del av rapporten Lokal och regional klimatomställning, Underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023. Rapporten beskriver tio förslag som bedöms öka genomförandekraften lokalt och regionalt för åtgärder som leder till minskad klimatpåverkan. Klimatanpassningsåtgärder var inte en del av uppdraget och har därför lämnats utanför utredningen. Fokus för förslagen ligger på territoriella utsläpp och där rådighet finns lokalt och regionalt, främst för kommuner och regioner. Ett av förslagen berör dock ökad kolinbindning för skogsmark och två förslag berör offentlig upphandling, vilket har klimateffekter utöver de territoriella utsläppen i Sverige.

Lerums kommuns synpunkter

Lerums kommun har tagit del av rapporten Lokal och regional klimatomställning, Underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023. Förvaltningen bedömer att rapporten är en omfattande kartläggning, ett välarbetat underlag.

Det är på lokal och regional nivå mycket av den nationella klimatpolitiken realiseras. Det är dock upp till var och en av landets 290 kommuner hur arbetet ska utföras och följas upp, vilket resulterar i att klimatarbetet lätt blir fragmenterat.

Lerums kommun arbetar för att målen i Agenda 2030 ska bli styrande för hållbarhetsarbetet, där flera av de globala målen har koppling till klimatarbetet på lokal

§ 412 (fortsättning)

KS22.779

nivå. Lerums kommun välkomnar därför de förslag på styrmedel och åtgärder för klimatomställningen som presenteras i rapporten. Utifrån de hinder och möjligheter som identifieras anser Lerums kommun det vara av särskilt intresse att få en tydlig, gemensam riktning för kommunerna, som stötts upp av en förstärkning av resurser, för att kunna prioritera ytterligare delar i arbetet med att skynda på omställningen.

Beslutsunderlag

- KSSU § 154 2022-12-07 Svar på remiss om lokal och regional klimatomställning
- Tjänsteskrivelse om remissyttrande för lokal och regional klimatomställning - underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023
- Inkommit meddelande - Remiss - Lokal och regional klimatomställning – underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023
- Remissmissiv - Remiss - Lokal och regional klimatomställning – underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023
- Lokal och regional klimatomställning - underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023
- Yttrande rörande remiss Lokal och regional klimatomställning – Underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023

Beslutet skickas till

Rasmus Reppen, strategisk samhällsplanerare
Peter Rosengren, energirådgivare
Lisa Sakshaug, enhetschef
Emma Kjernald, sektorschef

Samhällsbyggnad
Strategisk planering
Rasmus Reppen
Strategisk samhällsplanerare

Datum
2022-12-15

KS22.779
M2022/01830

Yttrande rörande remiss Lokal och regional klimatomställning – Underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023

Inledning

Rapporten Lokal och regional klimatomställning - Underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023 beskriver tio förslag som bedöms öka genomförandekraften lokalt och regionalt för åtgärder som leder till minskad klimatpåverkan.

Klimatanpassningsåtgärder var inte en del av uppdraget och har därför lämnats utanför utredningen. Fokus för förslagen ligger på territoriella utsläpp och där rådighet finns lokalt och regionalt, främst för kommuner och regioner. Ett av förslagen berör dock ökad kolinbindning för skogsmark och två förslag berör offentlig upphandling, vilket har klimateffekter utöver de territoriella utsläppen i Sverige.

Lerums kommun har tagit del av rapporten Lokal och regional klimatomställning, Underlag inför klimatpolitisk handlingsplan 2023. Rapporten är en omfattande kartläggning, ett välarbetat underlag.

Rapportens analys av förutsättningar för kommuner och regioner att arbeta med klimatfrågor visar tydligt att vissa kommuner inte anser att klimatfråga ingår i deras kärnverksamhet. Klimathänsyn, åtgärder och investeringar prioriteras ner om det upplevs dra resurser från områden som vård, skola och omsorg.

Tre huvudkategorier av hinder identifierades i rapporten. De utgörs av brist på eller otillräcklig omfattning av:

- vision, riktning, mål och ledarskap
- organisatorisk kapacitet och resurser för hållbar omställning.
- ramvillkor, kravnivåer.

Det är på lokal och regional nivå mycket av den nationella klimatpolitiken realiserats. Det är dock upp till var och en av landets 290 kommuner hur arbetet ska utföras och följas upp, vilket resulterar i att klimatarbetet lätt blir fragmenterat.

Datum
2022-12-15

Uppdraget till Länsstyrelsen var att med stöd från Naturvårdsverket och Energimyndigheten ta fram analyser och förslag till styrmedel och andra åtgärder som bidrar till en lokal och regional klimatomställning i hela landet. Förslagen ska kunna införas under perioden 2023–2026 och ska bidra till att klimatmålen nås på ett långsiktigt hållbart och kostnadseffektivt sätt. Förslagen beskrivs här kortfattat men går att läsa mer detaljerat i rapporten:

Förslag 1

Ledarskap för klimatomställning för att överbrygga identifierade hinder främst kopplade till ledarskap i fråga om gemensam riktning och målbilder

Förslag 2

Myndighetslyft för att mer samordnat underlätta för kommuner och regioners klimatomställning och överkomma identifierade hinder kopplade till ledarskap och sektoriserat och fragmentiserat arbete, gemensam riktning och målbilder.

Förslag 3 & 4

Kommunalt klimatlyft för ökad genomförandeförmåga lokalt och därmed överkomma identifierade hinder kopplade till främst resurs/kapacitetsbrist samt ramvillkor för uppföljning.

Förslag 5,6 & 7

Regionalt klimatlyft genom samverkan med och stöd till kommunerna och regionerna för att överkomma identifierade hinder kopplade till främst resurs- och kapacitetsbrist.

Förslag 8, 9 & 10

Kompletterande förslag med särskild relevans för lokal och regional nivå såsom offentlig upphandling, ökad kolinbindning och effektivare energi- och eleffektanvändning kopplar till att åtgärda brist på ramvillkor och kompetens.

Lerums kommun generella synpunkter om förslagen

Lerums kommun konstaterar att förslagen till övervägande delen bygger på mjuka insatser. Det kan innebära stöd, stimulanser, lärande av goda exempel, nätverkande och frivilliga insatser. Lerums kommun har goda erfarenheter på flera klimatrelaterade områden av den här typen av arbetsmetoder. Många goda insatser har sedan återgått till standardnivå. En del kommuner uttrycker i rapporten en mättnad kring olika typer av klimatkontraktshat. Det kan Lerum instämma i.

Utredningen bedömer att en ökad prioritering av klimatåtgärder och insatser i kommunerna med stöd av klimatlagen skulle kräva ändringar i kommunallagen.

Datum
2022-12-15

Lerums kommun bedömer att viss styrning via andra lagar, förordningar och regleringsbrev definitivt skulle påskynda och underlätta kommunernas klimatarbete utan att kommunallagen berörs. Lerums kommun är positiva till att flera förslag syftar till att samla, samordna och organisera det många gånger spretiga klimatarbetet och de olika redovisningsformer av klimatarbetet som finns.

När lagstadgad eller frivillig överenskommelse om utökad eller förändrad redovisning inom klimatområdet införs behöver berörda parter vägledning och information om metodiken för att kunna lämna data av god kvalitet. Ökad mätning, uppföljning och redovisning ökar kommunernas administrativa kostnader. Det är därför av stor vikt att metoder och redovisningssystem blir hanterbara.

Generella synpunkter på stöd som behöver sökas

Rapporten konstaterar att många mindre kommuner och regioner har svårt att avsätta resurser att söka, hantera och rapportera stöd och stimulansåtgärder. Även kommuner som Lerum med tillgång till kunskap i organisationer och nätverk upplever en stor administrativ börda och osäkerhet i att söka och rapportera bidrag, särskilt om EU eller andra internationella organ är involverade.

Synpunkter per förslag

Förslag 2 – Myndighetslyft för kommuners och regioners klimatomställning
Förslag 2.3 Rådgivningscentral för försöksverksamhet för kommuner och regioners klimatomställning kan bli ett bra verktyg. Flera förslag och insatser bygger på att kommuner och regioner delar med sig av kunskap och sprider erfarenheter. Lerums kommun bedömer att detta är en resursfråga i den kommunala verksamheten. Goda exempel och erfarenheter behöver spridas men det är svårt att prioritera. Förhoppningsvis kan rådgivningscentralen snabba på beslutsprocesser och undanröja osäkerheter inför den planerade åtgärden eller förändringen.

Förslag 2.4 om förstärkt uppdrag till statistikmyndigheter att utveckla statistik på lokal och regional nivå innehåller flera bra förslag som stödjer och underlättar klimatinsatser.

Förslag 5 Förstärkt uppdrag till länsstyrelsen för att leda och koordinera energi- och klimatomställningen på lokal och regional nivå

Kommuner behöver enkla ansökningsprocesser, snabba beslut om stöd/bidrag/stimulansåtgärder och enkla redovisningsprocesser. Erfarenheter av olika stöd är att betungande processer är ett hinder. Inom förslag 5 kan länsstyrelserna fungera som stöd och får gärna åta sig stora delar av arbetsuppgiften att administrera stöd och stödredovisning åt kommunerna.

Datum
2022-12-15

Lerums kommun vill också uppmärksamma utmaningar som kan uppstå i arbetet med att bygga och underhålla hållbara lokala elnät för framtidens eldistribution - kommunen ser att detta är en viktig aspekt att bevaka i det fortsatta arbetet.

Förslag 6 Regional upphandlingssamordning

Upphandlingssamordning kan också tolkas som samordning i syfte att upphandla större kvantiteter eller åtaganden. Lerums kommun ser här risker att upphandlingarna avser så stora åtaganden att lokala, mindre, aktörer inte kan delta vilket är negativt för tillväxt i det lokala näringslivet.

Ett annat alternativ är att genom lagstiftning snabbt fasa ut fossila drivmedel, fossil plast och införa skarpa gränser för klimatpåverkan för nya bygg- och anläggningsprojekt med mera. Det vill säga, endast klimatsmarta alternativ blir tillåtna att upphandla. Alternativet bedöms dock inte rymmas inom ramen för detta uppdrag som avgränsar sig till ökat lokalt och regionalt genomförande av nationell klimatpolitik.

4.6.1 Alternativa lösningar, andra stycket (s. 92)

I 4.6.1 Alternativa lösningar, andra stycket, anser utredningen att det ligger utanför ramen för utredningens uppdrag att föreslå ändrad lagstiftning som verktyg för att snabba på utfasningen av flera fossiltunga produkter. Lagstiftning med skarpa gränsvärden för klimatpåverkan är många gånger det stöd som faktiskt behövs för att få till en förändring i klimatarbetet. Lerums kommun ser här goda möjligheter för näringslivet på både lokal, regional och nationell nivå att få bättre tillväxt inom sina lösningar som innebär lägre klimatpåverkan. Frågan om lagstiftning som verktyg för att snabbare fasa ut fossiltunga produkter bör tas med som en möjlighet.

Samtidigt kan hållbarhetskrav i offentlig upphandling leda till att tjänster/varor blir dyrare, men i stort sett bör effekten bli positiv för alla regioners långsiktiga utveckling då inlåsning i den fossila ekonomin undviks.

4.6.1 Bidrag till andra samhällsmål, tredje stycket (s. 92)

Här ger även utredningen stöd för möjligheten att skärpta gränser genom lagstiftning kan ge klimatnytta.

Förslag 9 Ökad lokal implementeringsförmåga för kolinbindning via återvätning

Lerums kommun ser generellt positivt på projekt och åtgärder för ökad kolinbindning. I Lerums kommun råder generellt hög konkurrens om markanvändningen. Ändrad markanvändning genom just återvätning kan därför bli problematisk. Lerums kommun ser i stället större möjligheter till utredning om ökad kolinbindning genom andra åtgärder.